

ויזרע יצחק

פרשת "תצוה"- "זכור"
הפטרה: "ויאמר שמואל"
יג' אדר תש"ע

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

ב"ש	חיפה	ת"א	י"ם	כניסה
17:07	17:05	17:16	16:59	
18:13	18:12	18:13	18:15	יציאה
18:50	18:48	18:50	18:53	ר"ת

הגיגים מפרשת השבוע

"ויקוּזוּ אֵלַיךְ עַמּוֹן זֵית זֶךְ כְּתִית לְמוֹאֵר" (שמות כו' כ)

"זית רענן יפה פרי תואר" (ירמיה יא' טז), מה הזית הזה עד שהוא באילנו מגרגרים אותו ואחר כך מורידים אותו מן הזית ונחבט, ומשחובטים אותו מעלים אותו ולגת ונותנים אותו במטחן ואחר כך טוחנים אותו ואחר כך מקיפים אותם בחבלים ומביאים אבנים ואחר כך נותנים את שמנם, כך ישראל באים עובדי כוכבים וחובטים אותם ממקום למקום וחובטים אותם וכופתים אותם בקולרים ואחר כך עושים תשובה והקב"ה עונה להם" (מדרש) כלומר, שכמו הזית, שעל מנת להוציא ממנו שמן יש לתלוש אותו מהאילן לחבוט בו לטחון אותו ולמעוך אותו באבנים, כך עם ישראל, באות אומות העולם וחובטות בו ומענות אותו ורק אחר כך עושים תשובה והקב"ה עונה להם ומצילים. ולכאורה, המדרש רוצה לשבח את עם ישראל שחוזרים בתשובה, אך מהמדרש נראה שהם שבים בתשובה רק מתוך אילוץ ורק אחר שמענים אותם וזהו גנאי לעם ישראל ולא שבח מאהבה. אלא, אומר בעל "שם משמואל" כי תשובת ישראל אינה נובעת מתוך הדוחק והצער בלבד אלא ישראל דומים לזית, כמו שאי אפשר לומר שהשמן נוצר על ידי החבטות והטחינה אלא, השמן היה טמון בזית והחבטות רק מסננות אותו מתוך הפסולת בה היה מעורב, כך עם ישראל, לא שהייסורים עושים אותם טובים אלא הייסורים מגלים את פנימיותם האמתית בבחינת "כופים אותו עד שאומר רוצה אני" (הרמב"ם). רעיון דומה נאמר על הפסוק: "משכני אחריו נרוצה" (שיר השירים א' ד) לכאורה נראה כסתירה משיכה הרי היא בכח וריצה היא מרצון, מסביר ה"מגיד מדובנא" במשל לאלמן עם ילד שנשא אשה שניה שעינה היתה צרה בכך בעלה מאשתו הראשונה והייתה מציקה לו ומונעת ממנו כל טוב. ואביו, ברצותו להיטיב לבנו, כתב לו שטר חוב על סכום גבוה וקבע עמו תאריך לתשלום החוב, בהגיע המועד המיועד לפרעון לא הגיע האב לפרוע את השטר. לאחר זמן נפגשו האב והבן. והאב שאל את הבן מדוע הוא לא ניגש לבית הדין על מנת לתבוע את האב שיפרע את השטר? הבן ענה לאביו שלא ניגש לבית הדין משום כבוד האב ואהבתו אליו לא רצה לביישו ולהעמידו לדין. ענה לו האב בחיך, אדרבא, כל מה שנתתי לך את השטר היה על מנת שתתבעני בבית הדין ויפסקו לטובתך, כך אוכל לתת לך על אפה וחמתה של אשתי. הנמשל הוא נפש האדם שהיא "חלק א-לוק ממעל" ומשתוקקת להתחבר עם מקורה, אלא שיצר הרע מעכב ומונע ממנה להתעלות, לכן היא באה ומבקשת מהבורא "משכני" הכרח אותי לעשות רצונך, וכך יותש כח היצר הרע ואז, "אליך נרוצה" מרצוננו.

"ונתת אל זושפן המישפט את האורים ואת התומים" (שמות כו"ז כ)

הרמב"ן מבאר את ענין ה"אורים" וה"תומים" ומסביר שזוהי מדרגה ממדרגות רוח הקדש, מצד אחד היא אמנם במדרגה הנמוכה מן הנבואה, ומצד שני זוהי במדרגה הגבוהה מבת הקול. ממשיך ומבאר הרמב"ן שה"אורים" וה"תומים" היו שמות קודש, שמכחם היו מאירות האותיות שהיו באבני החשן, שבו היו חקוקים שמות שבטי ישראל, ודווקא האותיות המרכיבות את התשובה לשאלה של הכהן השואל במשפטם (במדבר כו' כא). למשל, כאשר שאלו ישראל "מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה להלחם" (שופטים א' א). היה הכהן מכוין בשמות שהם ה"אורים", ומכאן זה האירו לנגד עיניו האותיות של שבט "יהודה" ובנוסף האות "י"ד מלוי, האות עי"ן משמעון, האות למ"ד מלוי והאות ה"א מאברהם, שהרי גם שמות האבות היו חקוקים באבני החושן (יומא עג:). אך גם כעת לאחר שהאותיות היו מאירות מול עיני הכהן עדיין לא ידע הכהן את סדרן הנכון. כי את האותיות שהאירו ניתן היה לסדר כ"יהודה יעלה" אך גם אפשר היה לסדר כ"הוי הד עליה" או "הי על ידוהה", ועוד אפשרויות אחרות רבות מאד, אלא שמכח שמות הקדש הנקראים "תומים", היה לב הכהן מכוון לסדר הנכון של האותיות שהאירו לנגד עיניו וידוע את התשובה לשאלה. כלומר בתחילה היה הכהן מכוין בשמות ה"אורים" עד שהאירו האותיות, ואחר כך היה מכוין בשמות ה"תומים". ובעוד האותיות מאירות לנגד עיניו, יבוא בלבו שחבורם הנכון הוא "יהודה יעלה".

לעילוי נשמת שמעון בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע יא' אדר תשס"ט

לעילוי נשמת מרים בת פלורה ז"ל נלב"ע ג' טבת תש"ע

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת :

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
ת.נ.צ.ב.ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

"וּזְשִׁיב אֶפְרָתוֹ אֵשֶׁר עָלָיו" (שמות כ"ז ז')

בגמרא מבואר שבגדי הכהן הגדול באו לכפר על עבירות וחטאים שונים, ומונה הגמרא ומפרטת על כל בגד כנגד איזו עבירה הוא בא, בקשר לאפוד אמרו חז"ל ש"האפוד מכפר על עבודה זרה" (זבחים פח:), וידוע מאמר חז"ל ש"מחשבה טובה מצרפה למעשה", כלומר, חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, ואילו "מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה", כלומר, אדם שחשב לבצע עבירה ונאנס ולא ביצע את העבירה אין הקב"ה מחשיב לו כאילו ביצע את העבירה. אך כל זה נכון לשאר עבירות חוץ מעבודה זרה שמחשבה אצל עבודה זרה הוי כמעשה (קידושין מ.), כלומר אדם החושב ומתכוון לעבוד עבודה זרה, אף על פי שנאנס ולא עבד עבודה זרה, הקב"ה מחשיב לו את המחשבה כאילו כבר עבד עבודה זרה. ה"משך חכמה" אומר, בשם הקדמונים, שרעיון זה רמוז בפסוק שלפנינו. אמר הכתוב: "וחשב אפודתו", כלומר חשב אדם לעשות את העבירה שעליה מכפר האפוד, דהיינו עבודה זרה, "כמעשהו", נחשב הדבר כאילו עשה.

הגיגים לפורים

"והשתיה כדת אין אנס כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש" (אסתר א ז')

מרדכי נקרא איש, שנאמר: "איש יהודי היה בשושן הבירה" והמן נקרא איש, שנאמר: "איש צר ואויב" ולפי רש"י מרדכי והמן היו שרי המשקים במשתהו של אחשורוש. נראה לפרש: המן היה איש צר עין- ובמקום יין יקר היה מגיש ליהודים שיכר ובירה ובמקום בשר היה מגיש מאכלי זרעונים אורז וקטניות. לדבר זה הסכים גם מרדכי, אך מסיבות אחרות לגמרי, ביין יש איסור יין נסך מה שאין בשיכר ובירה, ובבשר יש איסור נבלות וטרפות לכן העדיף לתת להם אורז שבו איסור קל יותר. וזהו רצון איש ואיש, ואתו הרצון לשני שרי המשקים. משל למה הדבר דומה: איש עשיר שמתה אשתו והניחה לו בן יחיד, נשא אשה שניה שהיתה רעה לבנו. האבא מפנק את הבן והאם החורגת היתה מתנהגת בקמצנות אליו. לימים חלה הבן במחלה קשה ובקושי רב התאושש ממנה. הזהירו הרופאים את האב שבתקופת ההתאוששות לא לתת לילד בשר שמן ומעדנים עד שיחלים לגמרי. בשעת הארוחה חלקה האשה את המנות לבעל ולבן ושמה בצלחת הבן חתיכת בשר קטנה האב מיד הסיר את הבשר מצלחת הבן. הבן נפגע והחל לבכות בטענה כי זה שהאשה רעה אליו מפני שאינה אוהבת אותו אך האב עד עכשיו אהב את הבן ופינק אותו וכעת נראה שגם האב לא אוהב אותו. הסביר האב כי אמנם המעשה הזה אך הכונה אינה זהה, היא עושה זאת מתוך קמצנות ורעות לב אך אני עושה זאת מתוך דאגה ואהבה. הנמשל ברור. (לפי "חזון עובדיה")

"כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי... באבדן מולדתו" (אסתר ה' ז')

לכאורה נשמעת כפילות בפסוק "עמי" ו"מולדתו". אלא, מסביר בעל "בית הלוי", שגזירת המן ואחשורוש היתה "להרוג ולאבד את כל היהודים", אך מי שרצה להנצל מהגזירה, יכול היה להמיר דתו ולקבל עליו את דת הפרסיים. ובמצבים אלו יהיו שני סוגי אנשים: אנשים ככשרים ואדוקים אשר יסכימו לההרג ובלבד שלא להמיר דתם, ולעומתם יהיו אנשים שלא יוכלו לעמוד בנסיון ויסכימו להמיר דתם. כנגד שתי כתות אלו דיברה אסתר: "איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי", אותם הכשרים שלא יעזבו דתם ואמונתם וימותו, "ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתו", אותם חלשים שימירו דתם ויאבדו בבחינת "ואבדתם בגוים" ועליהם אמרה "מולדתו", שנולדו יהודים כמוני.

ש"ת פורים (לא לקוות ברצינות) "רשע בזה הוא אומר... אף אתה הקהה את עיניו" (הגדה של פסח)

שאלה: בהגדה של פסח נאמר על הרשע "אף אתה הקהה את שיניו", וביחס להמן, אין מי שיחלוק שהיה רשע, אם כך, מדוע מרדכי היהודי לא הקהה את שיניו של המן כפי שמומלץ בהגדה של פסח?
תשובה: מובא במדרש שאחשורוש שלח שני גדודים של חיילים למשימה צבאית, בראש אחד הגדודים עמד מרדכי ובראש הגדוד השני עמד המן. ממשיך המדרש ומספר שהמן, בחוסר אחריות, כילה את כל מלאי האספקה שקיבל כבר בתחילת הדרך ולא היה לו במה להאכיל את החיילים. הוא פנה אל מרדכי וביקש ממנו מעט מזון, מרדכי סרב להתחלק עמו באספקה עד שהמן נאלץ למכור את עצמו לעבד למרדכי. אם כך, לפי מדרש זה. המן היה עבדו של מרדכי. וידוע בדין עבד כנעני, שאם האדון מכה את העבד ומוציא לו את השן או העין, העבד יוצא לחפשי (שמות כא' כו), לכן לא חכה מרדכי את המן בשיניו, כפי שממליצה ההגדה, כי מרדכי לא רצה להפסיד עבד כזה כמו המן.

"משנכנס אדר מרבין בשמחה" (תענית כ"ט.)

לרפואת כל חולי עם ישראל ובכללם:

הרה"ג מרדכי צמח אליהו בר מזל טוב שליט"א משה טויטו בר אסתר הי"ו

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו מוצ"ש 20:30 בית כנסת "תורת ישראל" קריית הרצוג ב"ב